

Wat wordt er door de verschillende organisaties verricht voor de verbreiding van de natuurbeschermingsgedachte?

In de N.J.N. (*Nederlandse Jeugdbond voor Natuurstudie*) is duidelijk te onderscheiden het natuurbeschermingswerk in de Bond zelf en het werk naar buiten. Het eerste gebeurt op grote schaal, het tweede verkeert nog in het beginstadium.

Educatie van eigen leden. Veel van het natuurhistorisch werk, dat in de N.J.N. wordt gedaan, is indirect natuurbeschermingswerk. Afdelingen en districten leggen op excursie lijsten aan van vondsten, inventariseren, houden een plaatselijk logboek bij en geven deze resultaten door aan een inventarisatie-assistent. Deze assistent zorgt voor een nauw contact tussen afdelingen, districten en het R.I.V.O.N. (*Rijks Instituut voor Veldbiologisch Onderzoek ten behoeve van het Natuurbehoud.*)

Het meer directe natuurbeschermingswerk wordt vooral georganiseerd en gestimuleerd door de natuurbeschermingswerkgroep, die zowel aan haar commissie- als aan haar werkgroepstaak veel aandacht besteedt. De kommissietaak omvat het mogelijk maken van uitingen, samen met afdelingen en districten, zoals lezingen en weekends, het geven van advies inzake natuurbeschermingsactiviteiten, het schrijven van artikelen voor allerlei blaadjes en dergelijke. De werkgroepstaak bestaat vooral uit het redigeren van „Het Mededelingenblad” en het organiseren van kampen. In het Mededelingenblad verschijnen regelmatig artikelen, die de problematiek van de natuurbescherming belichten. De verspreiding van het orgaan van de N.B.W. is zeer groot, doordat het aan alle zich met de natuurbescherming bezighoudende instanties wordt gezonden. In de kampen wordt gestreefd naar een samengaan van theorie en praktijk. Meer theoretisch gericht was de twee jaar geleden georganiseerde natuurbeschermings-kaderkursus. De resultaten van de daar gehouden lezingen en discussies zijn vastgelegd in een syllabus.

Natuurbeschermingswerk naar buiten. Geleidelijk verspreidt zich in de N.J.N. de belangstelling voor de recreatieve en educatieve kant der natuurbescherming. Het meest opvallend van deze activiteiten zijn ongetwijfeld de tentoonstellingen, die bovendien de veranderde instelling van de N.J.N.-ers laten zien. Werd vroeger een tentoonstelling georganiseerd om propaganda te maken voor de N.J.N., nu wordt steeds meer geprobeerd het accent te leggen op de natuur zelf en daarmee op het tonen aan de bezoekers, hoe mooi het „buiten” is. Een paar afdelingen hebben op kampeerexposities en in jeugdherbergen stands ingericht, die veel bekijks hadden. De N.B.W. gaat dit gedurende het zomerkamp proberen in de jeugdherberg te Nijverdal.

Het voor andere verenigingen leiden van excursies, houden van lezingen en forumavonden, vormen weer andere mogelijkheden de natuurbeschermingsgedachte te verbreiden buiten de Bond. In vele steden zijn overkoepelende jeugdraden, die het de plaatselijke N.J.N.-afdeling mogelijk maken op dit gebied iets te ondernemen.

In de zomerkampen op de eilanden worden regelmatig excursies gehouden voor de er vakantie houdende mensen. Het succes van deze, tot een traditie

geworden „badgasten-excursies” toont aan, dat ook vele ouderen graag iets meer over de natuur willen weten en er daardoor meer waarlering voor krijgen.

Ook de *Christelijke Jeugdbond van Natuurvrienden* (C.J.N.) is werkzaam op dit gebied. Vijf jaar geleden is er met veel succes begonnen met het uitschrijven van excursies in vacatiecentra. „Toeristenexcursies” werden dergelijke wandelingen genoemd. De plaatselijke V.V.V.'s namen deze excursies dikwijls in hun programma's op. Vooral op de Waddeneilanden was de deelname overweldigend.

Verschillende malen heeft de C.J.N. tezamen met de leiding van enkele conferentieoorden een natuurstudieweek georganiseerd. C.J.N.-ers verzorgden hier de excursies e.d.; de technische verzorging was in handen van de staf van het conferentieoord. Soms was de deelname volledig vrij; in een ander geval stond de deelname open voor een bepaalde leeftijdscategorie of voor leden van één of meer verenigingen. Steeds werd geprobeerd gedurende zo'n week enige lijn in het programma van excursies, lezingen en filmavonden te leggen en de deelnemers zoveel mogelijk actief aan de excursies te doen deelnemen. Een tentoonstelling bleek vaak een goed sluitstuk te zijn.

Geheel anders van opzet is uiteraard een plaatselijke tentoonstelling. Het is bepaald niet eenvoudig hier een goed geheel van te maken. Moeilijk te overwinnen zijn vaak de beperkte financiële middelen. Een tweetal C.J.N.-tentoonstellingen, die door een gemeentebestuur werden gefinancierd, zijn een groot succes geworden. Aan één van deze tentoonstellingen verlieden niet minder dan 15 instanties hun medewerking. Voor een plaatselijke afdeling is het in de regel niet doenlijk al deze mogelijkheden op te sporen. Een bewijs temeer, hoe nodig coördinatie op dit gebied gewenst is.

Als facet van een plaatselijke activiteit mag het werk van de „*Natuurvrienden van het I.V.A.O.*” te Amsterdam niet onvermeld blijven. De voorlichtende taak op het gebied van natuurbescherming bestaat uit het houden van lezingen en excursies (weekends). Elk jaar wordt op Hemelvaartsdag een natuurbeschermingsdag georganiseerd. Er worden dan een aantal excursies georganiseerd naar een bepaald gebied. Dit jaar was het Vechtplassengebied en omgeving aan de beurt. Na afloop komen de excursies op een bepaald punt bij elkaar en wordt naar aanleiding van de excursie een inleiding gehouden, waarbij de natuurbeschermingsproblemen aan de orde komen.

Er is een natuurbeschermingswerkgroep in voorbereiding, waarbij vooral aandacht zal worden geschonken aan de educatie.

Dit jaar zullen ook twee natuurbeschermingsweekends gehouden worden, t.w. een nationaal- en een internationaal weekend.

Verder mag niet onvermeld blijven de cursus: „Amsterdam, stad van groen.”

Het streven van de *Koninklijke Nederlandse Natuurhistorische Vereniging* (K.N.N.V.) is er steeds op gericht de eigen leden een grotere kennis van de natuur bij te brengen en gelijktijdig op algemeen natuurhistorisch terrein de inzichten van de leden te vergroten. Omdat de K.N.N.V. een algemeen

georiënteerde natuurhistorische vereniging is, bieden de excursies soms mogelijkheden het landschap algemeen te zien en gelijktijdig een open oog te hebben voor natuurbeschermingsproblemen.

Verschillende afdelingen gaven enige jaren geleden gehoor aan de oproep van de algemeen voorzitter om de vroege vogelexcursies in het voorjaar te benutten om ook aan niet-leden van de Vereniging voorlichting te geven op natuurhistorisch gebied. In 's-Gravenhage zijn hiermede zeer goede resultaten geboekt.

Bij het inrichten van tentoonstellingen is er meestal een zeer goede samenwerking tussen plaatselijke verenigingen met ongeveer aanverwante doelstellingen. Deze tentoonstellingen kunnen zeer belangrijk genoemd worden, omdat ze veelal een buitengewoon groot aantal bezoekers trekken. Er zijn afdelingen van de K.N.N.V., die gewend zijn jaarlijks een tentoonstelling te houden, al of niet in samenwerking met anderen. Ook hier is momenteel een streven merkbaar om in een dergelijke expositie meer het accent te leggen op natuurbedreiging in eigen omgeving en natuurbeschermingsproblemen in Nederland.

Het Hoofdbestuur van de K.N.N.V. heeft reeds lang daadwerkelijk getracht om het inzicht en de kennis van het onderwijzend personeel op biologisch gebied te vergroten. De naam van het „Leiderskamp voor Natuurstudie” is nu gewijzigd in „Biologisch Werkkamp voor het Onderwijs”. Het Biologisch Werkkamp voor het Onderwijs wordt ieder jaar druk bezocht door onderwijskrachten. Om aan dit kamp te kunnen deelnemen, is het lidmaatschap van de K.N.N.V. niet verplicht. Het kamp heeft de medewerking van ter zake deskundige docenten.

Het Hoofdbestuur heeft getracht verschillende natuurbeschermingsaspecten te behandelen op enkele congressen. (Conferentie Biologie-Onderwijs, 1e nat.besch.conferentie en 2e nat.besch.conferentie op de Born.)

In de serie Wetenschappelijke Mededelingen verschijnen naast zuiver biologische nummers ook regelmatig streekbeschrijvingen en landschaps-

Erosieverschijnselen op de Veluwe. Dr. C. van Rijnsinghe expliceert, wijzende op het landschap, tijdens een excursie van de K.N.N.V.

Foto's: J. Goudswaard.

studies. Behalve een vaste kring van abonné's vinden deze nummers van de Wetenschappelijke Mededelingen ook hun weg door aankondiging in de locale pers etc. naar belangstellenden buiten de K.N.N.V. Als belangrijke publicaties mogen „*De Vegetatie van het Nat. Park Veluwezoom*” door dr. V. Westhoff en de streekbeschrijvingen over Twente niet onvermeld blijven.

In het maandblad *Natura* is nu een vaste natuurbeschermingsrubriek ingeruimd met kort nieuws over het wel en wee van de natuurbescherming. De natuurbeschermingswerkgroep van de K.N.N.V. is nog pas kort geleden opgericht. Aan de uitwerking van de gestelde taken moet nog veel werk verricht worden. De sectie „Groenvoorziening” van de Natuurbeschermingswerkgroep is momenteel het meest gevorderd om een rapport over de stedelijke groenvoorziening voor te bereiden.

Tot slot geldt nog voor de *Bond van Natuurbeschermingswachten* (N.B.W.), dat in de diverse natuurwachten steeds meer de nadruk wordt gelegd op de opvoedkundige waarde van het natuurwachterswerk. Als er één organisatie is, die met kracht de educatieve sector van het natuurbeschermingswerk ter hand zou kunnen nemen, dan is dit ongetwijfeld de N.B.W. Dat daarvoor een grondige herziening van deze gehele vereniging, haar werkwijze en bestuursapparaat noodzakelijk zal zijn, wordt dan ook onontkoombaar geacht.

[Bovenstaand overzicht werd samengesteld naar gegevens verstrekt door Jannetje Smith (N.J.N.), Martien de Jonge (C.J.N.), Harry Wals (I.V.A.O. Amsterdam) door J. Goudswaard.]

Het vogeljaar

Ter gelegenheid van het zestigjarig bestaan van de Nederlandsche Vereniging tot bescherming van Vogels is Het Vogeljaar (7e jaargang no. 2 en 3) in een bijzonder fraaie vorm verschenen, geïllustreerd met prachtige foto's en enkele even fraaie houtsneden. De artikelen geven interessante stof. Hiervan willen we vooral noemen het artikel van J. Mennema „*Zijn vogels belangrijk voor de boomgaard?*” en van Dr. Hans Löhrl „*Mogelijkheden voor biologische bestrijding van schadelijke insecten*”. Een bijzonder aardige geste is het zeker ook een artikel van E. Heimans en van I. r. Jac. P. Thijsse op te nemen als een waardig In Memoriam voor de twee mannen, die de oprichting van „Vogelbescherming” mogelijk maakten.

Wij, de K.N.N.V. en de N.J.N., complimenteren Vogelbescherming van harte met haar jubileum en deze publikatie.

Een noodkreet ontbreekt in dit nummer van Het Vogeljaar niet. Jan Albers wijst op de gevaren, die het Zaanse vogelland bedreigen. Laten we hopen, dat deze kreet ook bij de bevoegde instanties zal worden gehoord en er maatregelen tot redding van wat over is worden genomen.

Dr. W. J. Prud'homme van Reine